

NIKARAGVAŠKI LIBERALCI ZNA- GUJEJO V VSEM

Cvet Diazovih čet poražen in na begu. — Četam liberalcev je zdaj pot ogrota proti zapadu.

Washington, D. C. (F. P.) — Oborožena intervencija tajnika Kellogga v Nikaragvi za vzpostavitev ustavne vlade se ni obnesel. Admiral Latimer je brzojavil v noči dne 2. decembra, da so bile Diazove reakcionarne sile poražene pri Pearl Lagoonu, ki se nahaja severno od Bluefieldsa. Dia, nikaragvaški predsednik, ki ga je priznal Kellogg, je poslal 1.100 mož proti atlantskemu obrežju. Bile so njegove najboljše čete. Te čete so bile poročile generala Moncada, ki zapoveduje liberalni armadi, okolišne in zdesetkane. Admiral Latimer, je sporočil, da katere čete prestopijo v nevtralni pas, ki je odmejen pri Bluffu in Bluefieldsu, da bodi razoborožene.

Ta četa liberalcev je odpravila zadnje Diazove čete z vzhodnega obrežja in liberalnim četam je zdaj odprta pot proti zapadu, proti glavnemu mestu Managua, ki se nahaja blizu zapadnega obrežja. Liberalci zdaj gospodarijo čez več kot polovico ozemlja republike. Diaz se pripravlja za defenzivno obrambo v večjih mestih, obenem je pa pustil pot odprto proti jugu, da lahko beži v skrajni sili.

Kellogg občuti, da se tok obraca in izjavil je, da sile Združenih držav ne intervirajo in ne bodo intervirale v političnih zadevah Nikaragve, da so se pomorski izkrcali pri Puerta Cabezas, kjer ima liberalni predsednik Sacasa in njegov kabinet svoj glavni stan; z edinim namenom, da "ščitijo tam ameriška življenja in lastnino." Ko so Kellogg vprašali naravnost, ako bo dovoljeno predsedniku Sacasi vrniti svojo delo naprej, je Kellogg odgovoril, da ameriške sile ne bodo intervirale izven sili v slučaju nevarnosti za ameriško lastnino in življenja, toda temu je dodal, da je admiralu dovoljeno postopati po njegovi preudarnosti v detajlih.

Ob tem času je pa agencija liberalnega režima obvestila javnost, da je vladni cenzor v New Orleansu ustavil brzojavko, ki je bila poslana iz Puerta Cabezas in da morajo biti vse brzojavke v angleščini. Department je kasneje dejal, da še ni prejel poročila, da je admiral Latimer zasedel brzojavni urad v Nikaragvi, da tako ščiti ameriška življenja in lastnino.

ŽIDOVSKI KLAVCI IN MESARJI IZVOJEVALI POVIŠANJE MEZDE.

Mezda se povzraha za tri dolarje na teden.

New York, N. Y. — To mesto ima okoli dva tisoč pet sto židovskih mesnic. Polovica teh židovskih mesnic je priznala tri dolarje povišanja mezde mesarskim pomočnikom.

Stara pogodba je potekla na božični večer. Veliko klavcev in mesarskih pomočnikov je zastavkalo po solnčnem zahodu v petek. Pet tisoč mesarskih pomočnikov je sledilo ključu na stavko.

Joseph Belsky, tajnik unije židovskih mesarskih pomočnikov, je izjavil, da bodo gospodari ostalih mesnic, ki še niso podpisali pogodbe, takoj podpisali pogodbo.

Po novi lestvici je minimalna mezda določena tedensko na tri in štirideset dolarjev. Najvišja mezda je pa pet in sedemdeset dolarjev na teden.

Ameriški bankirji vladajo v Nikaragvi

Borah je prejel dokaze, da so newyorški in baltimorski finančniki odgovorni za sedanji kaos v centralnoameriški republiki. Senat bo najbrž odredil preiskavo, katero bo vodil Shipstead iz Minnesote.

Washington, D. C. — Senatski odsek za zunanje stvari, katerega predseduje Borah, ima v rokah evidenco, ki jasno kaže, da so ameriški bankirji iz New Yorka in Baltimora zakrivali sedanjo situacijo v Nikaragvi. Bankirji kontrolirajo mnoge javne naprave v Nikaragvi in bi radi dobili vso deželo pod svoje gospodstvo.

Evidenca tudi dokazuje, da je naš državni department igral reka v roki z denarnimi baroni za kontrolo Nikaragve, dokler ni začela igrati predsedati predsedniku Coolidgeu, ki se je totiko o-

Kaj povzroča vojne in prevrate? Solnčne pege!

Tako pravi ruski znanstvenik, ki je poročal zboru ameriških učenjakov.

Philadelphia, Pa. — Profesor A. Cijovskij na moskovski univerzi pravi, da v dveh letih pride druga velika vojna. To svojo napoved opira na solnčne pege. Tako je poročal pismeno Ameriški zvezi za povzdigo znanosti, ki je zborovala zadnji teden v Philadelphiji.

Cijovskij amatra, da vse velike vojne in prevzati na svetu nastajajo periodično vsled solnčnih peg, ki elektro-magnetizirajo ljudi do "stopnje največjih blaznosti."

Pravi, da je primerjal vse velike krvave konflikte v zgodovini z rednimi periodičnimi izbruhi na solncu in dognal, da se ujemajo. — Kadar solnce miruje, je tudi v posameznih ljudeh in narodih nekaka zanesenost in letargija; čim pa bruhnejo na solncu veliki električni viharji, ki delajo znane pege, se tudi v ljudeh obudi velika aktivnost, ki se izraža na razne načine: v destruktivnosti ali konstruktivnosti; v vojnah in raznih revolucijah ali v velikih odkritjih in iznajdbah.

Cijovskij pravi, da je dognal, da je v periodah velikih solnčnih peg padla država Mavrov na Španskem, Kolumb je odkril Ameriko, v Franciji je bila revolucija, prišla je svetovna vojna in revolucija v Rusiji; v takih periodah so bile križarske in druge verske vojne, preseljevanja narodov in progoni prvih kristjanov. Senternejaka nič, padec Carigrada, Cromwell, Richelieu, Washington, Lenin, vse velike bitke v zgodovini — vse to je bilo ob času največjih solnčnih peg.

Na podlagi tega zaključka napoveduje Cijovskij veliko vojno ali revolucijo v letu 1929, ko sedanja perioda solnčnih peg doseže višek.

Potresi in izbruh lavi. Washington, D. C. — Zadnji četrtke je potres zmajal obrežje države Washington. Ognjenik Mukashin v Alaski je začel bruhati lavo in sipati vroč pepel daleč naokoli.

V Južni Ameriki, na meji Kolumbije in Ekvadorja, je hud potres porušil tri mesteca dva dni poprej.

Fanatiki stalno na delu. Minneapolis. — Svetovna kristjanska fundamentalistična zveza naznana, da v tem letu spravi antievolutivni predlog v minnesotako zbornico. Enako predlogo bodo skušali vzakoni v Kansasu, Arkansasu, Montani in Kentuckyju.

junačil, da se je odločil za nevtralnost stališče.

Zadeva bo še ta teden predložena senatu in pododsek zunanjih stvari, katerega predseduje senator Henrik Shipstead iz Minnesote, jo preišče.

Poročilo se glasi, da so omenjeni bankirji posodili sedem milijonov dolarjev konservativni vladi na razne javne naprave in zdaj hočejo za vsako ceno, da se reakcionarni režim obdrži v sedlu. Bankirji kontrolirajo 51 odstotkov deležev narodne banke in javno železnico v Nikaragvi.

London, 2. jan. — Londonski list "Spectator" je večerj prerokoval, da sedanja afera v Nikaragvi privede Združene države v vojno z Mehiko. Bojni duh zelo narašča v Združenih državah in po vsej latinski Ameriki, pravi ta list.

Amerika se je pogajala s sovjetsko vlado

Pogajanja so bila minulo poletje, toda iz neznanega vzroka so bila pretrgana v Washingtonu.

Moskva, 31. dec. — V minulem poletju se je ameriška vlada približala sovjetski Uniji v svrhu poravnania spornih vprašanj in priznanje sovjetske vlade v Moskvi. Tako je poročal večerj visok uradnik sovjetskega zunanjega komisariata. Pogajanja niso uspela, ker jih je ameriška vlada nenadoma prekinila. Kje so bila pogajanja in kdo jih je vodil, ni hotel izdati.

"Reči morem le toliko, da je ameriška vlada definitivno opustila svoje prejšnje stališče in je bila pripravljena razpravljati z nami privatno, ako ne oficijelno, o pogojih priznanja. Tedaj se je pa naenkrat nekaj zgodilo. Konverzacija so abruptno prenehale na ameriški strani. Da li je bila ameriška bombažna križa, prepričani v naši komunistični stranki ali kateri drugi faktor, mi ne vemo. Državni department v Washingtonu je zopet zlezal na svojega visokega konja in ni hotel več razpravljati z nami."

Uradnik je dejal dalje, da sovjetska vlada sicer ni mogla sprejeti vseh ameriških pogojev, je pa sporočila Američanom, da pošlje uradno ali neuradno misijo v Washington, ki bo pooblaščen rešiti vsa sporna vprašanja glede dolgov, odškodnin itd.

Washington, D. C. — Uradniki državnega departamenta molče na to poročilo iz Moskve. Nočejo ga zanikati in ne potrditi.

Vlada preneha mečati strup v alkohol

Mellon sam pravi, da je konec nevarne igre. Suhači so jezni. V zaključnem letu je bilo 2897 žrtev.

Washington, D. C. — Zakladniški tajnik Mellon je naznanil 30. decembra, da vlada ne bo več dodajala strupa v alkohol za industrijske in komercialne svrhe. Vihar protesta je imel zaželen efekt.

Prohibični fanatiki so jezni radi tega; oni zahtevajo, da se mešanje strupa nadaljuje kot "edino uspešno sredstvo za enforcement prohibicije."

Po najnovejšem poročilu je strupeno žganje umorilo 2897 oseb v Združenih državah v pravkar zaključnem letu. Samo v New Yorku je bilo meseca decembra 34 žrtv.

Mellon je priznal, da je od vlade primešan strup industrijskemu alkoholu lahko povzročil več smrtnih slučajev.

FEDERACIJA IMA 165 ZA- MORSKIH UNIJ

Strokovno organiziranih je okoli šest tisoč zamorcev. — Tu niso vštetni oni zamerci, ki so v eni lokalni organizaciji skupaj z belopolitnimi delavci.

New York, N. Y. — "Preston News" poroča, da je organiziranih šest tisoč zamorcev v 165 lokalnih organizacijah, ki so priključene Ameriški delavski federaciji in v katerih so člani izključno zamerci. Ti zamerci opravljajo delo transportnih delavcev, čistijo vozove, delajo kot težaki na kolodvorih in na ladjah, v ladjedelnicah in na pošti, pravi pisatelj. Unije brivcev postojne v Alabami, Arkansasu, Kaliforniji, Floridi, Georgiji, Delawaru, Kentuckyju, Louisiani, Marylandu, Michiganu, Missouriju, New Jerseyju, New Yorku, Severni Karolini, Ohiju, Oklahomi, Južni Karolini, Tennesseeju, Texasu, Virginiji in Zapadni Virginiji.

Veliko zamorskih delavcev je pa organiziranih skupaj z belopolitnimi delavci. Ti delajo v stavbinski industriji, drugi pa zopet kot pristanišni delavci itd. Oni, ki so organizirani v uniji gledaliških delavcev, godbenikov in v neodvisni uniji postrežnikov spalnih vozov, izjavljajo, da štejejo sami več kot šest tisoč.

Zamorski delavci delajo v jeklarski in železarski industriji, v rudniški avtomobilski itd. Zato je pa treba zamorske delavce organizirati skupaj z belopolitnimi, kajti če se zamorski delavci ne bodo organizirali, bodo ameriški kapitalisti in podjetniki imeli vedno na razpolago veliko delavsko rezervno armado ki tvori veliko nevarnost za belopolitne delavce.

Zamorski delavci so dandanes zreli za organizacijo, samo pri četi je treba med njimi a propagando in unije morajo biti pripravljene, da jih sprejmejo.

Delavstvo v New Yorku podpira štrajk škafnarjev

Izreklo se je za podporo do skrajne meje. — Škafnarji stavkajo že trinajst tednov. — Policija drži z gospodarji.

New York, N. Y. — Newyorški centralni strokovni in delavski svet, ki je centralna organizacija za unije v New Yorku, je sklenila, da bo stavkajoče škafnarje podpirala do skrajne meje. To pomeni, da jim bo dala vso podporo, ki jim gre po ustavi delavske centrale.

Štavarjev je še zdaj okoli 4.000. Zastavkali so pred trinajstim tedni. Njih zahteve so minimalna mezda in priznanje delavske strokovne organizacije, pa štiri in štirideset ur dela v tednu.

Ves čas je bila policija očitno na strani podjetnikov. Aretirala je veliko stavkovnih straž, grozila drugim, spremljala vozove in uganjala razne druge šikanne, dokler ni bila proti policajskim šikanam predložena pritožba županu in policijskemu komisarju. Od takrat je policija postala malo bolj oprezna v svojih šikanah.

Ustanovil se je tudi poseben komitej za zbiranje podpore za stavkarje. Ta komitej sta ustanovili Liga za industrijsko demokracijo in Unija za ameriške civilne svobodščine. Clarina Nicholson je tajnica tega komiteja. Njen naslov je: 799 Broadway, New York.

Mussolini mobilizira na Primorskem

Poročila iz Beograda se glase, da Italijani že dva tedna dovažajo čete in topove v strategične postojanke ob jugoslovanski meji. Jugoslavija bo apelirala na Ligo narodov.

Pariz, 2. jan. — Važna konferenca je bila večerj v Beogradu, kot poroča Havasova agencija, med zunanjim ministrom Vinko Peričem in italijanskim poslanikom. Poročilo pristavlja, da se v kratkem doseže sporazum med Italijo in Jugoslavijo glede Albanije.

Rim, 2. jan. — Mussolinijeva vlada je večerj dementirala vest, da Italija mobilizira čete ob jugoslovanski in francoski meji. Vlada priznava, da je poslala oddelek italijanskega Rdečega križa v Albanijo, a ne s kakim osvojevalnim namenom.

London, 1. jan. — "Daily Sketch" je prejela vest, da je Mussolini poslal šest legij po 1400 mož na francosko mejo. Vsaka legija ima tri strojnične sekcije in tri topniške baterije. Alpinski opazovalci javljajo dnevno gibanje strojničnih baterij v severni Italiji in gradnjo topniških postav.

Dunaj, 2. jan. — Iz Beograda javljajo, da se je Turčija obrnila na Jugoslavijo za alijantno pogodbo. Jugoslovanski vladni krogi so naklonjeni taki alijanci.

Pariz, 31. dec. — "Matin" je objavil posebno depešo iz Beograda.

Vstaji v Nikaragvi ima Diaz v kličih

Protežiranec ameriške vlade in kapitalistov se mora podati vsak čas. Ameriški admiral je odpravil cenzuro.

Managua, Nikaragva, 31. dec. — Situacija na bojnih frontah v Nikaragvi je zelo slaba za Diazov režim. Liberalni vstaji so izvajali novo zmago. Potokili so konservativce pri Pearl Lagoonu in zdaj prodirajo proti glavnemu mestu. Dr. Sacasa, vodja vstaje, je še vedno v Puerto Cabezasu, kjer gospodarijo ameriški pomorščaki.

Mexico City, 31. dec. — Liberalna armada je porazila vladne čete na vzhodnem bregu Nikaragve in zdaj se pripravlja na napad na Managua. Dr. Sacasa ima dva armadna zbora po 2000 mož. Diazove čete so popolnoma demoralizirane.

Washington, D. C. — Admiral Latimer, poveljnik ameriškega brodogradnja v nikaragvaških vodah, je prejel v petek navodilo državnega tajnika Kellogga, da umakne cenzuro radio depeš v nevtralnih conah.

Ker je to uradna vest, je Kellogg s tem poročilom priznal, da je bila uvedena ameriška cenzura za brezlične brzojavke v Nikaragvi.

Televizijon pride kmalu v porabo.

London, 31. dec. — J. L. Baird, iznajditelj televizijona, je večerj demonstriral pred skupino strokovnjakov dosezanje uspeha svoje iznajdbe. Obrazi oseb, s katerimi je govoril po telefonu, so se zelo dobro videli na reflektorju, ki je spojen s telefonom. Aparat je že tako uspešen, da pokaže obraze in postave oseb tudi v temni sobi. To se zgodi s porabo nevičnih infra-rdečih žarkov, ki prodrejo skozi meho in vsako, še tako debelo steno. Baird je izjavil, da v enem letu bo televizijon na trgu in lahko bo instaliran za praktično porabo. Aparat bo stal okrog \$150. Televizijon je revolucijoniziranje telefona v toliko, da osebe, ki se razgovarjajo, se lahko tudi vidijo ne glede na daljavo.

Agitirajte za "Prosveto"!

POMEN OGRSKIH VOLILNIH METOD

Socialisti so na Ogrskem izven zakona. — Proti njim je dovoljena vsaka vojilna sleparija. — Na ta način na Ogrskem ubija vladni režim vsako opozicijo.

Curih, Švica. (I. I.) — Prva ogrska narodna zbornica je dala dne 20. februarja avetu Horthyja in grozote, ki so zvezane z njegovim imenom. Druga zbornica se je konstituirala v mesecu juniju in osrečila Ogrsko z vlado plemstva. Potisnila je nazaj srednji stan in delavce, vladne vajeti je pa izročila policijskim inspektorjem in deželnim sodnikom, pokornim slugam veleposestnikov. Zadnje delo druge narodne zbornice je vzpostavitev višje zbornice, ki ugledni pot tretjemu parlamentu. In ker so se ogrski magnati odločili, da svoje načrte izvedejo do konca, pripravila grof Bethlen nove volitve, ki bodo dale ogrski tako zbornico, ki da ogrski kralja. In ta kralj bo Habsburčan, neki Oton. Zvijalca, intrige, nasilja so pomagala tako daleč, da se ogrski magnati drznejo kronati za svojega kralja Habsburžana, t. j. potomca rodovine, ki je izvršila nad ljudstvi v Evropi brezštevilne zločine. Tak je zdaj položaj na Ogrskem.

Metode popolnoma soglašajo z namenom grofa Bethlena in njegovih plemenitih podpornikov. Joseph Vaas, blagostanjski minister je opisal volitve kot lovsko ekspedicijo. To ime je pravilno za teror, ki vlada na Ogrskem, da z njim ubijajo opozicijo, posebno pa socialistične kandidate. Volilni zakon se tako razlaga, da vladni uradniki uganjajo največji pritisk na volilce, da volilci tako volijo, kot jim ukažejo vladni uradniki. Glasovanje je večinoma javno. Volilci mora na glas povedati, koga voli za poslanca. Tako imajo vladni uradniki kontrolo nad volilci. In zato se je zgodilo, da je bilo 86 kandidatov vladne stranke in krščansko-socialne stranke izvoljenih, preden so volitve začele. Na Ogrskem je krščansko-socialna stranka ponizna dekla ogrskih magnatov in drugih krvososov ogrskega ljudstva. Ako se navale takemu terorizmu dobri dosti podpisov za socialističnega kandidata, ga lahko vladni komisar ovrže kot nesposobnega kandidata, ne da bi našel vzroke za to. Na ta način je bilo mogoče izvoliti 86 poslancev, preden so bile volitve, kajti ti vladni kandidati nima jo opoziljalnih kandidatov. Vladni komisarji so jih proglasili za nesposobne.

VAZEN ODLOK ZA DELAVCE V ODSKODNINSKIH ZADEVAH.

Od solnčarice zadetemu delavcu priznana odškodnina.

Pottsville, Pa. — Thomas E. Waughn je delal za East Broad Top Railroad & Coal kompanijo. Ko je delavec delal v delavnici s stekleno streho, ga je zadela solnčarica. Delavec je trdil, da vsled solnčarice trpi sedaj njegovo um. Vložil je svojo zahtevo za odškodnino pri komisarju Paul W. Houcku, ki mu je priznal odškodnino.

Dva obočena na staro leto. Chicago. — V petek zjutraj sta bila ekskutirana na večalih v okrajni ječi James Grielson in Thomas McWane, ki sta ustrelila tri osebe v Ciceru zadnje spomlad. Skoro vso zadnjo noč sta poslušala radio.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cleveo \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31, 1925) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomorite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

SPREMINJANJE NARAVNEGA OLJA V ZLATO.

Tudi naravno olje nima nobene vrednosti, dokler ostane v zemeljskih plasteh. Naravno olje je treba najprej dobiti iz zemlje, da se razdeli, očisti in izpremeni v olja z različnimi imeni, ki služijo za razsvetljavo, kurivo, mazanje strojev in tudi v medicinske svrhe. Da se to delo opravi, so potrebni delavci, inženirji, upravni uradniki, torej umski in ročni delavci. Ti delavci, ki spravijo olje iz zemeljskih plasti na površje, da ga nato izpremene v razne oljne produkte, dobe za svoje delo in trud v podobi mezde prav majhno odškodnino. Glavni delež dobe oni, ki so lastniki naravnega olja, sredstev in strojev, s katerimi se naravno olje ipreminja v razne produkte in pošilja na trg.

Oljni kralji so z lanskim Božičem in letošnjim Novim letom zadovoljni. Oljni magnatje, ki pripadajo v Rockefellerjevo kraljestvo, so lahko peli "slava bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje" in voščili drug drugemu veselo in srečno Novo leto.

Pregled, ki ga je izdala tvrdka Carl Pforzheimer & Co., kateri je Standard Oil kompanija poznana do pike, nam pove, da so kompanije, ki tvorijo družino Standard Oil, razdelile med delničarje v božičnem četrletju \$62,621,548 v dividendah. Tako masne četrletne dividende še ni imela ta oljna družina.

Dividende so tako velike, da so za \$20,000,000 večje kot v zadnjem četrletju leta 1925, in večje za deset milijonov dolarjev, kot so bile v letu 1912, t. j. leto kasneje, ko je sodnik Landis izrekel visoko denarno globo proti Rockefellerju, ki pa ni bila nikdar plačana, ker je bila sodbna razveljavljena in se je Standard Oil družba razpuštila.

Dividende te družbe za leto 1926 znašajo \$200,263,594. Povedano z drugimi besedami: Dividende leta 1926 so za \$46,757,495 večje, kot so bile v letu 1925. Dividende Standard Oil družbe znesejo zadnjih petnajst let več kot milijardo in pol dolarjev. In kaj je petnajst let v primeri s časom? Kratka časovna črtica, ki ne pomeni še toliko kot sekunda časa v življenju človeka, ki doseže starost sto let. In v tej kratki časovni črtici je Standard Oil kompanija razdelila \$1,695,236,767, t. j. sto pet in devetdeset milijonov več kot milijardo in pol dolarjev.

Leto 1926 je torej bilo procvitajoče za Standard Oil družbo, kajti k nakopičenim milijonom je nagromadila nove milijone. Takoj v začetku leta 1926 je Standard Oil družba v New Yorku razdelila veliko masleno pogačo med delničarje. Razdelila je \$72,000,000 s 25-odstotno dividendo v delnicah. Standard Oil družba v Nebraski jo je še prekosila, kajti ona je razdelila med delničarje 50-odstotno dividendo. Humble Oil družba in Standard Oil družba v New Jerseyju je pa dala ugodnost svojim delničarjem, da so kupili nove delnice veliko pod tržno ceno. Tvrdka Pforzheimer ceni, da so ti deleži, ki so jih prejeli delničarji v letu 1926 vredni dve sto milijonov dolarjev v gotovini.

Dobički Standard Oil družbe so se množili od leta do leta. Leta 1915 je dividenda znesla le \$62,401,204. Razen v letu 1921 se je dividenda vsako leto povečala, tako da je v letu 1926 narasla na \$200,263,594.

Ta tok zlata se je stekal v blagajne Rockefellerjev, Prattsov, Harknessov in Mellonov zaradi tega, ker so kontrolirali produkcijo olja. Ti ljudje si niso stekli prav nobenih izrednih zaslug za deželo, ravnotako niso napravili nobene epohalne iznajdbe, ampak bili so lastniki naravnega olja in sredstev za izpremenitev naravnega olja v razne oljne produkte in pošiljanje teh oljnih produktov na trg.

V Ameriki pa ni samo Standard Oil družba. Tu so še druge oljne družbe, katerih dobički so izredno veliki. Ti dobički govore, da je oljna industrija zrela za nacionaliziranje. Milijoni, ki jih daje ta industrija, bi se lahko vporabili za izpolnjenje izobraževalnih sredstev, za razširjenje poduka, za odpravo bede, ustanovitev novih podjetij, izboljšanje produktivnih in transportnih sredstev v interesu ameriškega ljudstva itd.

Industrija je pod privatno kontrolo, in tako lastniki te industrije vporabljajo dobiček, ki ga daje oljna industrija v svoje privatne namene in po svoji volji.

Priporočane spremembe priselniškega zakona

Predsednik Coolidge je v svoji poslanici, s katero je otvoril sedanje kratko zasedanje kongresa, namignil, da bi bilo treba sprejeti nekatere spremembe k priselniškemu zakonu, ki bi omogočile prihod ožjih sorodnikov tukaj nastanjenih prebivalcev.

Sledeči stavek v predsednikovi poslanici poudarja to potrebo:

"Dočim se je omejitev priseljavanja vzakoniela deloma v prihod delavcem in v svoji celoti v korist vsej deželi, vendarle ista iz človekoljubnih ozirov ne bi smela povzročati nepotrebne ločitve družin in odvisnih sorodnikov od naravnega vira za njihovo vzdrževanje."

Delovni tajnik je ravnokar izdal svoje letno poročilo in v istem on podaja nekoliko bolj konkretnih priporočil, ki bi v gotovi meri olajšala sedanje težave glede prihoda sorodnikov iz starega kraja. Secretary of Labor priporoča, naj se pravica do izvenkvotnega priseljstva raztegne tudi na soproge ameriških državljanov, kakor tudi na nekatere sorodnike ameriških državljanov. Kar se tiče den in otrok tukaj nastanjenih inozemcev, naj se jim podeli pravica do prednosti v kvoti.

Glede teh svojih priporočil pravi tajnik sledeče:

"Žene ameriških državljanov in njihovi neporočeni otroci pod 18. letom so po priselniškem zakonu od 1. 1924 priseljenci izven kvote. To je popolnoma prav, ali ta razred izvenkvotnih priseljencev bi se moral raztegniti, tako da se vključi tudi soprogi ameriških državljanov. Nadalje bi bilo treba dodati določbo, ki naj dovolji prihod nedoletnih neporočenih otrok in gmotno odvisnih staršev tudi potem, ko se je kvota izčrpala. (To pomenja, da oni sorodniki ameriških državljanov, ki sedaj živajo prednost v kvoti, namreč otroci med 18. in 21. letom ter oče in mati, bi se, ko se je kvota izpolnila, priupustili kot izvenkvotni priseljenci.)

"... Kar se tiče kvotnih priseljencev jaz bi radi človekoljubnih ozirov zagovarjal, da se podeli prednost v kvoti ženam oziroma soprogi in otrokom tukaj nastanjenih inozemcev."

"Zopet priporočam, da h kvoti naslednjega leta doda neporabljeni preostanek kvote prejšnjega leta z malo rezervo vred, recimo 5000. Ta posebna kvota naj se razdeli in vporablja na sledeči način:

Posebna kvota naj se razdeli med posamezne dežele v razmerju njihove kvote in naj se vporabi izključno za očete in matere, odvisno od sinove pomoči, kakor tudi za neporočene nedoletne sinove ameriških državljanov (ki sedaj živajo prednost v kvoti) ...

"Od časa do časa izvem za slučaje, zlasti pomilovanja vredne, ko nameravani priseljenci, tudi vzlic prednosti v kvoti, ne more priti, ker je toliko ljudi pred njim na vrsti; tak je slučaj, ko ameriški državljan postane vdovec z majhnimi otroci in ima v inozemstvu starše, ki komaj čakajo, da bi mogli priti sem. Zopet se dogaja, da kak državljan daje priti sem šeno in otroke; ti so izven kvote, ako so pod starostjo 18 let. Ali ako se kak neporočena hči, stara 19 ali 20 let, nahaja med njimi, radi kvote ne more priti takoj. Posebna kvota bi nudila delovnemu tajniku priliko, da odpomore v takih slučajih.

"Ena izmed težav izvira tudi iz navade, da priseljenci, ki imajo družino, prihaja najprej sam, pričakujoč, da bo kasneje poslal po svojo družino. Prirodno je, da možje oziroma očete želijo zlasti bolj siromašnih družin želijo najprej pripraviti v novi deželi tla za bodočo dom svojo družino. Poglavna družina mora večino masla zasluziti in prihraniti si potrebna sredstva za prevoz družine. Ko pa je v stanju poslati po-nje, najde dostikrat, da je toliko preženj za kvoto pred njimi, da jim bo treba čakati leta, predno si zagotovijo potrebno kvoto.

"Da se ta nepravda odpravi— kajti ni prav, da se družine ne morejo sniti, med tem ko pripuščamo druge priseljence — priporočalo bi se, da kadarkoli kak družinski poglavar zaprosi za priseljeniško vizo, naj se poizve, kake namene on goji glede prihodnjega bivanja svoje družine in da li pričakuje, da bo družina za njim prišla. V takem slučaju naj se od njega zahteva, da zaprosi takoj za priseljeniške vize za vse člane svoje družine. Ti naj bodo takoj pregledani, da se ugotovi, da li se zdijo pripustljivi, in naj dobijo takoj svoje mesto v kvoti. V slučaju take družinske vize naj se veljavnost iste razteza na leto dni mesto na štiri mesece, kakor je to sedaj; na tak način bi družinski poglavar še pred svojim odhodom v Ameriko uredil vse potrebno za kasnejši prihod svoje družine."

Kaj bo kongres ukrenil, da se popravijo težave, označene v predsednikovi poslanici in v poročilu tajnika za delo, ali da li bo sedanjí kongres sploh kaj ukrenil, tega seveda ne more nihče reči.

ZAKONSKI NAČRT GLEDE PRIPUSTIVOSTI ŽEN IN OTROK TUKAJ NASTANJENIH INOZEMCEV.

Dne 14. decembra je senat Združenih držav sprejel zakonski načrt, s katerim se žene, rojeni v Ameriki, ki je vsled poroke z inozemcem pred 1. 1922 zgrubila ameriško državljanstvo, podeljuje pravica, da sme priti v Združene države kot priseljenci izven kvote. K temu načrtu pa je senator Wadsworth priključil dodatek (amendment), ki je velikanke važnosti za priseljence. Ta Wadsworthov amendment namreč določa, da bi žene in nedoletni otroci tukaj nastanjenih inozemcev mogli ob spodaj navedenih omejitvah priti v Združene države kot priseljenci izven kvote.

Senator Wadsworth je jako zgovorno zagovarjal svoj predlog in senat je na obče presenečenje sprejel njegov amendment s 39 proti 37 glasov.

Omenjeni amendment omejuje število žen in otrok inozemcev, ki bi smeli priti izven kvote, na 35,000. To število naj bi se razdelilo med razne dežele v razmerju števila sorodnikov, za prihod katerih so tukaj nastanjeni inozemci zaprosili. Pravico za prositi za izvenkvotni prihod žene in otrok bi imeli oni tukaj nastanjeni inozemci, ki so bili pripuščeni v Združene države pred 1. julijem 1924 in ki so vzeli "prvi papir." Nič ni rečeno glede datuma, kdaj je kdo sprosil za prvi papir. Določba se tiče le žen in nedoletnih otrok tukaj nastanjenih inozemcev.

Vel časopisi, zlasti inojezični, so prineeli vest o sprejemu tega predloga. Iz mnogih vprašanj in pism s strani priseljencev pa je razvidno, da mnogi, hrepenčiji po prihodnosti svoje družine, napačno mislijo, da je kongres sprejel "nov zakon," in nekateri že vprašujejo, kaj jim je storiti, da si zagotovijo pravico za svojo družino, predno se izčrpa maksimalno število 35,000 izvenkvotnih priseljencev, navedeno v dotičnem amendmentu.

Zato naglašamo, da je bil ta predlog le sprejet od senata in da je še jako dvomljivo, kak bo končni izid. Predlog je bil sedaj odkazan priseljeniškim in naturalizacijskemu odseku poslanske zbornice (House of Representatives). Dosedaj ni ta še ničesar ukrenil. Baje pa je mnogo nasprotja v poslanski zbornici proti temu predlogu in mnogi kongresniki in vladni uradniki prorokujejo, da ne bo sprejet.

Le, ako bi poslanska zbornica sprejela isti predlog kakor senat in predsednik bi ga podpisal, tedaj bi mogli govoriti o "novem zakonu." Do tedaj pa je boljše ne gojiti preveč nade in si tako prirediti morebitno razočaranje. — F. L. I. S.

Nov teror v Bolgariji.

Pariz, 31. dec. — Iz Sofije javljajo o velikem policijskem pogonu na komuniste, ki so obdolženi neke nove zarote proti kralju. Komunistični voditelj z imenom Srajnov je izvršil samomor s tem, da je skočil skozi okno ječe v Filipopolu.

SLIKE IZ NASELBN

Shod in banket.

Pittsburgh, Pa. — Da ne bodo mislili po drugih slovenskih naselbinah, da pri nas spimo, vam povem, da gremo naprej, čeprav kakor polž, se vendar gibljemo. V dokaz vam bo shod in banket, katerega bo obdržalo društvo "Združeni Slovani" št. 118 S. N. P. J. dne 29. januarja 1927 v domu na 57th in Butler St. Zatečen shoda bo točno ob 6. zvečer. Po shodu se začne banket in ples ter druge zabave. Ob začetku shoda bo zaigrala mladinska godba na pihala iz Morgana, Pa. "S. N. P. J." koračnice. Mogoče nastopijo tudi druga društva, kot pevski in tamburaški. Glavni govornik bo br. Vincent Calkin, gl. predsednik S. N. P. J. Ako bo čas dopuščal, nastopijo tudi drugi govorniki. Ta prireditev obeta biti ena najboljših. S tem naznanjam vsem ljubiteljem dobre zabave, da bo vsem ustrezno, kolikor bo mogoče! Zatorej vabim vse brate in druge rojake iz Pittsburgha in okolice, da se udeležijo in se sami prepričajo, kaj zmoremo tu v zaprepi in črni Pittsburghu. Torej na svidenje 29. januarja 1927. — John Ban.

Naslovi in assessment.

Euclid, Ohio. — Obveščam članstvo društva "Zavedni sosede" št. 158 S. N. P. J., da mi prinese vsi natančne naslove, tako da si lahko uredim popolnen imenik in adresar obenem, ker tajnik društva mora vedeti za vsakega člana, kje stanuje že zaradi bolniških obiskovalcev. Kadar pošljem koga obiskovat, mu moram dati tudi naslov, da mu ne bo treba po ulicah izpraševati, kje ta in ta stanuje, to lahko sami pripoznate, da je sitno. Nadalje moram imeti naslove radi Prosvete in Mladinskega lista. Gledal bom na to, da vsak član dobi Prosveto in Mladinski list, prvič ker je do tega upravičen, drugič da se seznanji vsaj nekoliko v organizaciji in njenem poslovanju, da ne bo v gotovih slučajih toliko nepotrebne kritike zaradi nespoznavanja o notranjosti organizacije, tretjič je potrebno, da dobi vsak član Prosveto zaradi društvenih poročil, da se ne bo mogel nikdo izgovarjati, ako ni bil na seji, da ni znal za ta in oni zaključek društva. Kar bo važnejši zaključek, bom poročal v glasilu, tako da boste obveščeni vsi. Kar se pa tiče assessmenta, je pa najbolje, da plačate čimveč mogoče na seji, ako ne pridete sami, pa lahko oddaste svojem znanцу ali kakemu drugemu članu, kateri gre na sejo. V nasprotnem slučaju, kdor ne bo plačal assessmenta na seji, bom pobiral doma vsakega 24. in 25. od 5. polnočne do 9. zvečer, tako, da bo imel vsakdo dva dni časa plačati assessment. Ker jaz nimam nikogar, da bi pobiral assessment, kadar bi kdo prišel, jaz pa tudi po seji ne morem vedno čakati doma čela dva tedna, kdaj bo kdo prišel plačat, zaradi tega sem odredil gotov čas in gotove ure za pobiranje assessmenta doma. Ako pa kdo ne bo čital tega poročila, pa obvestite drugega. Nadalje apeliram na vas, da ste točni s plačevanjem assessmenta. Z neradnim in nepoznim plačevanjem se bom ravnal po pravilih, ker jaz ne bom čakal z assessmentom do zadnjega dne. Poslal ga bom naprej, da pride ob pravem času na glavni urad. Assessment ne bom zlagal za nikogar, ker je že prejšnji tajnik imel z zakladanjem assessmenta razne neprilike v gotovih slučajih, je še celo izgubil. To je plačilo za dobrodelnost. Obenem pa tajnik ni izvoljen zato, da zalaga assessment, ampak zato, da pobira assessment od članov. Ako boste vi vršili svoje dolžnosti točno, se ni treba bati, da se bo godila komu kaka krivica od moje strani. Zato prošim, da upoštevate to obvestilo. — Mathew Debevc, 20540 Vine Ave., Euclid, Ohio.

Slak povozil rojaka.

East Moline, Ill. — Do sedaj smo dokaj dobro delali v naši naselbini. Delavec kajpada nima od tega kaj prida, a zato ima podjetnik toliko masnejše dobičke.

Slovencev v naši naselbini ni posebno veliko, a ti kar nas je se dobro zastopimo. Mislím, da zato, ker smo predaleč drug od drugega.

Prebivalstva je tukaj dovolj vsakovrstnih narodnosti, a med temi mislim, da se glede organizacije Slovenci najbolj odlikujemo. Imamo društvo, katero spada k Slovenski narodni podporni jednoti, namreč št. 236. Mislim, da je to tudi naša najboljša organizacija.

Dne 21. oktobra smo pri društvu izgubili člana, katerega je povozil vlak, ki mu je odtrgal nogo. Bil je na hrani pri nekem našem članu. Kako je prišel pod vlak, ni znano in če kdo ve, pa menda neče povedati. Društvo se je za pokojnika pobrijalo, s čimur je podan najboljši vzgled tistim, ki še niste pri nobeni podporni organizaciji.

Razen našega društva je pokojnik spadal še k dvema drugima; k Moosu in Metropolitan Insurance. Njegovih sorodnikov ni tu in razen mene tudi nikogar iz njegovega kraja; v Clevelandu pa ima dve sestrični. Starši so mu umrli v starem kraju. Mi dva ava rastla skupaj in bila skupaj 24 let.

Pokojnik je bil doma s Dojenjake iz Dobriča pri Trebnjem, vas Luša. Pokopali smo ga dne 24. oktobra civilno. Člani so se udeležili pogreba polnoštevilno. — Tony Prosen.

Človek gara, da preživlja svojo družino in še to bolj pičo. Družinski oče mora delati dan na dan, leto za letom, dokler ga ne pokrije črna zemlja, potem pa bo imel vsega dovolj. Zato je dobro, da smo pod okriljem naše dobre matere S. N. P. J., ki bo skrbela za naše vdove in naše otroke; to je edina opora, na katero se lahko zanesemo. Če bi mi poslušali šefbojanskega kričaja in koloradskega župnika, kam bi prišli? Vsaki težko prislužen dolar nosi v njegovo malho namesto k dobri organizaciji, kakor je naprimer S. N. P. J. Če bi mi nosili v njegovo malho težko zaslužene dolarje, kakšno podporo bi dobili? Zato apeliram na rev. Cerneta, roke stran od naše organizacije! In sploh vsem ne bodivastreba povem, da od neprednega in zavajnega delavca ne bo kaval. Farbal naj bo tiste, kateri se mu pustijo, člane in glavne odbornike S. N. P. J. In našega urednika Prosvete naj pusti tako v miru, kakor da ni še nikdar od njih šlihi. Kaj mu je tako pri arcu S. N. P. J. in njeno članstvo, ko toliko bobni in razgraja po A. S., ko sam nič ne razume? Kar bo potrebna, bo že članstvo S. N. P. J. uredilo, da bo vse prav, ne da bi se on kaj stikal sraven. Čtivo je v A. S. za trde katoliške "naprednjake."

Naj še omenim, da je naše društvo "Tabor" št. 387 na zadnji decembrski seji sklenilo, da vsaki član tri mlje od sedela društva se mora udeležiti vsake tretje seje. Kateri član ne bo udeleževal, zapade en dolar globo v društveno blagajno. Izvzete so le članice in člani, kateri so na bolniških podpori. — Max Knans, predsednik društva št. 387.

Vlak povozil rojaka.

East Moline, Ill. — Do sedaj smo dokaj dobro delali v naši naselbini. Delavec kajpada nima od tega kaj prida, a zato ima podjetnik toliko masnejše dobičke.

Slovencev v naši naselbini ni posebno veliko, a ti kar nas je se dobro zastopimo. Mislím, da zato, ker smo predaleč drug od drugega.

Prebivalstva je tukaj dovolj vsakovrstnih narodnosti, a med temi mislim, da se glede organizacije Slovenci najbolj odlikujemo. Imamo društvo, katero spada k Slovenski narodni podporni jednoti, namreč št. 236. Mislim, da je to tudi naša najboljša organizacija.

Dne 21. oktobra smo pri društvu izgubili člana, katerega je povozil vlak, ki mu je odtrgal nogo. Bil je na hrani pri nekem našem članu. Kako je prišel pod vlak, ni znano in če kdo ve, pa menda neče povedati. Društvo se je za pokojnika pobrijalo, s čimur je podan najboljši vzgled tistim, ki še niste pri nobeni podporni organizaciji.

Razen našega društva je pokojnik spadal še k dvema drugima; k Moosu in Metropolitan Insurance. Njegovih sorodnikov ni tu in razen mene tudi nikogar iz njegovega kraja; v Clevelandu pa ima dve sestrični. Starši so mu umrli v starem kraju. Mi dva ava rastla skupaj in bila skupaj 24 let.

Pokojnik je bil doma s Dojenjake iz Dobriča pri Trebnjem, vas Luša. Pokopali smo ga dne 24. oktobra civilno. Člani so se udeležili pogreba polnoštevilno. — Tony Prosen.

Kajzovne vesti

"Spominke" knjiga Slovenkega doma v Collinwoodu.

Knjigo je izdal in založil direktor S. D. D. ob priliki otvoritve dne 1. in 2. januarja, 1927. Knjiga vsebuje več informativnih člankov, pesmi, slik in opisov raznih društev. Je iz finega papirja in precej primerno delo za to izredno priliko. V veliki meri pa knjigo tvorijo oglasi.

Almee ostane na založni klopi.

Los Angeles, Cal. — Distriktni pravdnik Asa Keyes je v petek popravil svojo prejšnjo izjavo rekoč, da obtožnica proti duhovni Almee Semple McPherson in njenim sodelavcem ne bo zavrnjena. Sodna obravnava se bo vršila enkrat v februarju.

ZARKOMET

Pazi na svoje voščilce. Oni, ki največ voščil, navadno najmanj privoščijo.

Kladivar tolče.

Prvi udarec: Pogrebalkov račun je hušji kot smrt.

"Sestra" Almee se izmaže.

Župnica Almee tam v topli Kaliforniji dobi sodnijsko sprčo, da je bela kot sneg. V Los Angelesu so imeli zadnje dni sneg. Tam je vse mogoče.

Japonska kitičen.

Japonci potroše poldrugi milijon dolarjev za pogreb svojega cesarja. Oni verujejo, da njihov mikado prihaja iz nebes.

Ne zamerite jim, bratje, ne zamerite! Slovenci mislimo, da so Japonci daleč za nami — pa še ni dolgo tega, ko smo imeli cesarja po "milosti božji". In še danes morajo imeti vsaj kraljička.

Kaj bi rekli takim?

Dragi K. T. B. Father, ki je na potu v Rim žigal tisto: "De laj dekle, uvelje, delaj, delaj" ... je v 46. št. A. S. pozival dobre verjake, naj bodo ujudni s tistim "odpadniki", ki pridejo enkrat letu, o božiču, k jaslicam. Seveda so dolarji tudi od teh ali risti! Če bi zapljal, da bo hinavo namesto odpadniki, bi bil bližje resnici. Dajle pravi, da za januar in februar na svoje stroške naroči A. S. in A. Micko vsakemu kdor hoče. Iz tega je razvidno dvoje: prvič, kako je A. S. priljubljen, drugič pa, kako se na father norčevati iz nevednega ljudstva. Najprej izpuši denar iz ljudstva, potem pa govori o "svojih stroških". — O. M., Turre Haute, Ind.

Sreča, da ne bodo!

Ljudje v 25. stoletju ne bodo tako bedasti kakor smo mi. Če bi bili, bi jedli purane, ki so bili letos zaklani in položeni v "cold storage house".

Dosti je materiala!

Chicago je zadnja Kazimirjeva postaja. Kadar ga tukaj položijo na "reloco", pojde na Kitajsko, kjer ustanovi novo društvo za katoliško jednoto.

Kokošarja v Kaliforniji.

Vi, kokošar, vprašujete, kje ima Bog um in voljo, če nima telesa. Na to se lahko odgovori. Pravi Bog ima um in voljo v ljudeh. To ve vsak, ki pozna pravega Boga in ki ne veruje v kakoga drugega, izmišljenega. Ravno te besede — "Bog ima um in voljo, telesa pa ne" — so meni odprle oči, da sem spoznala pravega Boga. Pravi Bog je človek, denar je pa hudič, ki vedno moti in skuša Boga-človeka. Zato se pa vedno tepeta. Ali ni tako? — Cipka iz Wisconsin.

Prekriščevalci.

Carigrad dobi novo ime Kemal v čast prvemu predsedniku turške republike, ki je postavil Turke na zdrave noge. Prej so stali na glavi. V Rusiji je mnogo meat dobilo nova imena: Leningrad, Stalingrad, Zinovsek itd.

Spodobilo bi se, da tudi Jugoslavija prekrsti večja mesta. Na primer: Beigrad v Pašigrad, Zagreb v Radčijo, Sarajevo v Ninčičevo, Ljubljano v Petrovino etc.

Saj je dosti, dosti takih slav-nih mož!

Kontest za kratke prispevke.

Bilo je že veliko krvavih in nepravilnih revolucij. Prava revolucija pride tedaj, kadar bodo delavci začeli izpolnjevati pravilo: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. — Anton Princ, West Allis, Wis.

K. T. B.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Požari na Gorenjskem. Na Gorenjskem in sicer najprej v Kranjskem in sedaj že v radovljanskem okraju se pojavljajo bitja, ki gotovo niso vredna, da jih nosi zemlja. Kakor vse dobro in vse slabo, dobe prej ali slej tudi oni zasluženo plačilo.

Kakor iz časopisov razvidno, so bili v zadnjem času požari dvakrat v Predvorju, kmalu nato so pogorela gospodarska posestva Čojzove graščine v Predslah, nato je gorelo dvakrat na Okroglem, takoj potem zopet v Duplah in nazadnje v Lešah. Večina teh požarov je bila na znanjena s listki in je v mnogih slučajih kljub celonočnemu strogemu čuvanju uspelo požar izkoreniniti, da je dosegla svoj grozni cilj, v mnogih slučajih pa vsaj delno, kdaj se zasveti na njih imenuju reči petelin.

Sedaj pa, kakor se vidi, je hudelec šel nekoliko dalje, prišel je z novimi ljubljami, ki ga bodo pa morda prav kmalu pripeljale v roke pravice in bo prejel za nečloveške čine primerne nagrade. Včeraj od 10. na 11. dec. je namreč nekdo zastrupil v Predvorju pri Radovljici na dvorišču pet par čuvarjev, v nedolgo okrog 3. popoldne pa sta našli dve radovljanski deklici na cestni, malo prej omenjene vasi, na tako zvan Smidovi dva manjša kartonska listka. Na enem je bilo napisano, in sicer je videti, da je to pisala precej okorna roka: "Nocoj bo Predrj gorel," na drugem: "danes bo Predrj goru."

Kr so ljudje vso noč čuvali, se ni dogodilo nič hudega. Pa tudi na Brezjah so našli take listke, kjer je požigalec obetal rož na Sv. večer.

Nov premogokop pri Kosovski Mitroviči. Pri Kosovski Mitroviči so nedavno odkrili velike plasti premoga. Generalna direkcija je delegirala strokovnjake, ki so proučili teren in ugotovili možnost eksploatacije. Na podlagi poročila strokovnjakov izdeluje sedaj v generalni direkciji rudnikov načrte za eksploatacijo teh premogovnih plasti.

Radio v Ptaju. Dosedaj je prijavljenih 22 radio-aparatur v Ptaju.

Italijanski begunci v Jugoslaviji. Sušak, 14. decembra. — Semkaj prihaja mnogo italijanskih državljanov, ki so iz političnih razlogov pobegnili preko meje v Jugoslavijo. Prijavljajo se obsejnim komisarijatu, ki o tem poroča notranjemu ministru. Tako sta prišla danes k našemu oblastvu dva socialista, ki sta izjavila, da sta pobegnili iz Trsta iz strahu pred fašističnimi preganjanji.

Riba potopila ribiča. V bližini Mostarja je ribič Martin Žviždič v reki Neretvi lovil ribe na trnek. Na njegovo nesrečo je precej velika riba zgrabila za trnek ter se z vso močjo skušala osvoboditi. Pri nastanku je ribiča Martina spodrsnilo, padel je v motne valove Neretve in utonil.

Otrok se je zadušil v dimu. V Konjicah se je sedemletni sinček delavke M. Spenglerjeve, ki so ga pustili samega doma, zadušil v domači sobi. Fantek je spal na peči, iz katere je uhal dim skozi razpokline. V dimu se je nesrečni otrok zadušil in tako na grozen način končal svoje mlado življenje.

Mlada detomorka. Pred poroto je stalo mlado bitje, ki je komaj začelo okusati vse brislosti tega sveta, a so jo že razmere spravile na strampotja ter napravile iz nje zločinko. Obtožena je bila zaradi detomora Stefanija Kanceljak, 17 letna šivilja iz Rajhenburga, roj. v Zatrebu.

Obdolženka je imela ljubavno razmerje z nekim nemškimi podzidarjem, ki ni ostalo brez posledic. Oba sta se zglasila dne 8. marca pri zdravniku dr. B. v Rajhenburgu s prošnjo, da bi obdolženko preiskal. Ko je ta junje slutnje potrdil, sta ga za zločin plov odpravil, kar pa je ta pojanilom, da je to kaznjivo, dočno odklonil. Kanceljakovo je kmalu nato njen ljubimec za-

bolj zanesljiv alibi! Kljub temu pa je izpovedal pri zaslišanju, da je bil on ropar, da je on dejansko prav tisto nič izropal spečega potnika in on sam je pobral potniku denar.

Tako priznanje je seveda zadostalo za obtožbo in skoro bi zadostalo tudi za obsodbo in par let kaznilnice bi bilo plačilo za uspehi rop. Na glavni razpravi pa je dobil obtoženec takšno pogumna, da je vendar povedal, da je bil tiste čase na varnem zaprt v belgaj. zaporih in zato pač ni mogel storiti očitnega roba.

Kratka je ta zgodba. Vendar značilna. Torej: moč podpise pri zaslišanju zase strašno obtožbo in nihče pri glavni razpravi ni vprašal: kaj? Sodilce je sicer izrekel, da podpisani zapisnik je neveljaven, vendar pa ta ni ne more biti dovolj. Tak način zaslišanja in izpovedanja je bil moderen v časih, ko je pravnik-izvedenik nadomeščala natezalnica, ko je pravno agurnost in zanesljivost reprezentirala mučilnica. V pravni, rečeno pravni državi, pa je to škandal, svetovni škandal!

Šmo moderna država, smo napredna država. V zunanjem svetu se prezentiramo in predsednik a abalo francoskega reprezentira v Ženevi naš zunanji minister. Pri tem pa je gor opisani dogodek za nas postranski in ne več zanimiva dogodivščina.

Kedaj bo konec teh in takih, odvratnih metod? Kdo se bo našel, ki bo upošteval tudi v naši državi pravni rad in pravno varnost? Unificirano in konstituirano. Sestavljamo in debatiramo procesne reče, praksa pa kaže, da anajo politični plašaji in sekretarji dokazni nedolžnemu državljanu ogabni rop na spečem potniku v brzovlaku!

Naj za konec še pristavimo: Kdor je bral sodno poročilo o tem nečistem skandalu v belgajski "Politiki", je moral razumeti in spoznati eno: obtoženec si ni upal povedati niti pri glavni razpravi, da so ga mesto zaslišanja posteno pretepli in izsilili a pendreki njegovo priznanje. Kako bi revež sedel, če bi ne bil dokazal alibi a s sodnim zaporom!

Upostavimo v prestolici najprej pravno varnost, potem bomo dobili šele prvo polkuzeno in začasno legitimacijo za reprezentanco v zunanjem svetu. Dotlej pa je razburjenje Narodne skupščine nad lopovščinami fašistovske Italije prazna pena in smešen bluf.

NIKOLA PAŠIĆ

Nenadna smrt Nikole Prišića je močno presenetila ves jugoslovanski in zunanji politični svet. Nikola Pašić je bil nedvomno velika politična osebnost, državnik izrednega stila, skozinek zgodovinske postave. Socialisti smo bili vedno njegovi hudi in nepopustljivi politični nasprotniki, kajti povoda smo imeli dovolj, da smo bili z njegovim javnim in državnim delom skrajno nezadovoljni. To nas vendar ne sme motiti, da ne bi priznali temu staremu, spretnemu in izkušenemu buržuaznemu politiku njegove nenavadne državniške sposobnosti. Pašić je v svoji starejši dobi krenil bolj in bolj na desno, nastopal češče skrajno reakcionarno, davi je v svoji mladosti izpovedoval skrajno revolucionarne nazore, živel močno pod vplivom velike ruskega revolucionarja, anarhista Bakunina, katerega ideje je skušal presaditi na domača arbaka tla. Prvotni politični, gospodarski in socialni program arbske radikalne stranke, ki ga je bil sestavljal skupno z velikim arbskim teoretikom in socialistom Svetozarjem Markovićem, nosi na sebi v marsikem to baki-nistično obležje. Pašić se je kasneje v marsikaterem pogledu izneveril svojim prvotnim ideološkim stremiljenjem, ostal je pa nepokolebljiv v zahtevi, da se

mora dotlej avtokratično vladati Srbiji zasigurati ustavnost in demokracijo, pritegniti k sodelovanju pri javnih in vladnih poslih tudi široke mase naroda. Tudi v tej obliki in po tej poti je Pašić močno rušil stare tradicije in ustanove, rušil zlasti moč in premoč dvorske klike v Srbiji. Ob političnem nastopu Pašića in njegove stranke je bil pravzaprav v Srbiji edini vladajoči sloj ona tenka plast parasitov in privilegirancev, ki so se zbirali okoli dvora in se skrivali za tedanjim kraljevo osebo. Potom probujenega ljudstva, parlamenta in gospodarskega razvijanja se je tudi v Srbiji končno pojavil neki srednji sloj, se pojavila tudi buržuazija in kapitalizem — za njim pa razrednjene in eksploitrane, a vendar politično se probujajoče mase delovnega ljudstva. V notranji politiki je Pašić delal dosledno na razvijanje tega socialnega procesa, rušil dotlej vsamogočno oblast poedincev. To potezo je trdovratno držal do kraja. V zunanji politiki je pa delal na ustvaritvi večje in večje skupne države, delujoč neprestano na razrušitvi Avstrije. Napravil je tudi v zunanji politiki marsikatero hudo napako, največja izmed vseh je pa bila ona iz l. 1912, ko se je prva balkanska vojna proti Turčiji izprevrila v krvavo, usodna mednarodno klanje med Srbijo in Bolgarijo. Ne vemo, v koliko je bil samo Pašić kriv one nesrečne bitke ob Bregalnici, vemo, da je Pašić imel nekoč vendar v vidu mir na Balkanu — arbsko-bolgarski spor je pa možnost tega miru pokopal za dolgo vrsto let. Posledice so se pokazale v svetovni vojni in se kažejo še danes.

Bilo kakorkoli, Pašićovo delo in življenje ostane dolgo tesno spojeno z nastajanjem jugoslovanskega naroda, z njegovim in družabnim konstituiranjem, z njegovim uveljavljenjem v nacionalnih, političnih, kulturnih in tudi socialnih borbah naprednega sveta.

Morda je res, da je bila zadnja leta njegova osebnost bolj na potu neizbežnemu naglednemu razvoju notranjih prilik, res je pa tudi, da tisti, ki so mu nasledili na krmilu države še predno je umrl, so se pokazali še vse bolj reakcionarni, ekoinakoz ne-sposobni, nedemokratični in servilni.

Buržuza Jugoslavija je izgubila svojega najposobnejšega državnika, radikalna stranka, je pravzaprav doletela vodila vso državno politiko, pa svojega najboljši avtoritativnega voditelja. Občutila se bo v tem meščanskem svetu še dolgo Pašićeva izguba. Radikalna stranka se bo sedaj najbrže radikalno razcepila in marsikatero zlo, ki je ostalo-dolej prikrito, se bo pokazalo v vsem svojem nevarnem obsegu in pomenu. "D. P."

POMEN OGRSKIH VOLILNIH METOD.

(Nadaljevanje s l. strani.)

Če se kje kljub vsem šikanam posreči postaviti socialisti za kandidata, tedaj se vladni uradniki v dotičnem volilnem okraju potrudijo, da preprečijo zanj agitacijo. Vask polkuz da se take škandalozne razmere odpravijo, je zaman, kajti na Ogrskem so socialisti izven zakona.

Dogodilo se je tudi, da so bili socialistični kandidati pregnani iz volilnega okraja z grožnjami. Kandidate so pometali v ječe, onim delavcem, ki so protestirali proti takemu početju, so pa zagrozili, da bodo odslavljeni, ako ne prenehajo z agitacijo za socialistične kandidate.

Za to se marsikdo čudi, kako je mogoče v takih razmerah izvoliti sploh katerega socialisti v parlament. Tudi to se da pojasniti. Grof Bethlen in njegovi plemeniti in cerkveni podporniki žele zunanjem svetu pokazati, da so na Ogrskem volitve pošteno, da dovolijo, da je pest socialistov izvoljena v parlament.

Take so ogrske volitve. Ako se govori in piše o ogrskih volitvah, tedaj se misli na metode, a katerimi vladajoči razred na Ogrskem ubije vasko opozicijo že preje, preden prične volitve.

REŠITELJ
(Moderna zgodba.)

Noč je bila, globoka in črna noč. Vlak je drevil skozi temo, kakor bi ga gnalo tisoč nevidnih vravov, in je večal svojo hitrost od minute do minute. Bilo je, kakor da se je izpremenil v ogromno zver, ki se je utrjala z verigo in blazni kdo ve kam, podirala je vse, kar se ji postavila na pot.

Potniki so sedeli naslonjeni na svoje sedeže; njih obrazi so odsevali najrazličnejše občutke, ki so jim vstajali v dušah. Nekateri so slutili nesrečo; ti so bili bleedi, njih oči široko odprte. Drugi niso mislili na nesrečo, le tužburjazija in kapitalizem — za njim pa razrednjene in eksploitrane, a vendar politično se probujajoče mase delovnega ljudstva. V notranji politiki je Pašić delal dosledno na razvijanje tega socialnega procesa, rušil dotlej vsamogočno oblast poedincev. To potezo je trdovratno držal do kraja. V zunanji politiki je pa delal na ustvaritvi večje in večje skupne države, delujoč neprestano na razrušitvi Avstrije. Napravil je tudi v zunanji politiki marsikatero hudo napako, največja izmed vseh je pa bila ona iz l. 1912, ko se je prva balkanska vojna proti Turčiji izprevrila v krvavo, usodna mednarodno klanje med Srbijo in Bolgarijo. Ne vemo, v koliko je bil samo Pašić kriv one nesrečne bitke ob Bregalnici, vemo, da je Pašić imel nekoč vendar v vidu mir na Balkanu — arbsko-bolgarski spor je pa možnost tega miru pokopal za dolgo vrsto let. Posledice so se pokazale v svetovni vojni in se kažejo še danes.

Bilo kakorkoli, Pašićovo delo in življenje ostane dolgo tesno spojeno z nastajanjem jugoslovanskega naroda, z njegovim in družabnim konstituiranjem, z njegovim uveljavljenjem v nacionalnih, političnih, kulturnih in tudi socialnih borbah naprednega sveta.

Morda je res, da je bila zadnja leta njegova osebnost bolj na potu neizbežnemu naglednemu razvoju notranjih prilik, res je pa tudi, da tisti, ki so mu nasledili na krmilu države še predno je umrl, so se pokazali še vse bolj reakcionarni, ekoinakoz ne-sposobni, nedemokratični in servilni.

Buržuza Jugoslavija je izgubila svojega najposobnejšega državnika, radikalna stranka, je pravzaprav doletela vodila vso državno politiko, pa svojega najboljši avtoritativnega voditelja. Občutila se bo v tem meščanskem svetu še dolgo Pašićeva izguba. Radikalna stranka se bo sedaj najbrže radikalno razcepila in marsikatero zlo, ki je ostalo-dolej prikrito, se bo pokazalo v vsem svojem nevarnem obsegu in pomenu. "D. P."

POMEN OGRSKIH VOLILNIH METOD.

(Nadaljevanje s l. strani.)

Če se kje kljub vsem šikanam posreči postaviti socialisti za kandidata, tedaj se vladni uradniki v dotičnem volilnem okraju potrudijo, da preprečijo zanj agitacijo. Vask polkuz da se take škandalozne razmere odpravijo, je zaman, kajti na Ogrskem so socialisti izven zakona.

Dogodilo se je tudi, da so bili socialistični kandidati pregnani iz volilnega okraja z grožnjami. Kandidate so pometali v ječe, onim delavcem, ki so protestirali proti takemu početju, so pa zagrozili, da bodo odslavljeni, ako ne prenehajo z agitacijo za socialistične kandidate.

Za to se marsikdo čudi, kako je mogoče v takih razmerah izvoliti sploh katerega socialisti v parlament. Tudi to se da pojasniti. Grof Bethlen in njegovi plemeniti in cerkveni podporniki žele zunanjem svetu pokazati, da so na Ogrskem volitve pošteno, da dovolijo, da je pest socialistov izvoljena v parlament.

Take so ogrske volitve. Ako se govori in piše o ogrskih volitvah, tedaj se misli na metode, a katerimi vladajoči razred na Ogrskem ubije vasko opozicijo že preje, preden prične volitve.

KRALJ DAVIDOVE HIŠE SE BO MORAL ZAGOVARJATI PRED POROTNIKI.

Zagovarjati se bo moral zaradi kriminalnega napada na mlado članico njegove kolonije.

Benton Harbor, Mich. — Franklin Purnell, kralj Davidove hiše in nekdanji železniški tunelski čuvaj, se bo moral zagovarjati pred porotniki zaradi kriminalnega napada na bivo mlado članico njegove kolonije. Sodilce je pridržal tega načelnika verske sekte za porotno obravnavo na pričanje mra. Bes-sie Woodworthove.

Purnell ni prišel po sodišče, ampak prinesel so ga bradati člani njegove kolonije. Po končanem zaslišanju so ga njegovi kolonisti odnesli zopet na nosilci v kolonijo. Poročstvo zanj je določeno na \$125.000. Njegovi kolonisti so prepričani, da ga preganjajo nevarniki, ki ne verjamejo v nauke Človeko-vega sina, ki je prišel zopet na svet, da odreši ljudi pogubljenja.

Proti Purnellu so še druge obtožnice. Tako ga tožita tudi sestri Bamford, ki sta bili nekoč članici njegove kolonije. Prvo zaslišanje se bo vršilo dne 12. januarja t. l.

NAZNANILO DRUSTVENIM TAJNIKOM.

Iz upravnitva Književne Matice S. N. P. J. smo poslali račun na vna društva S. N. P. J. glede knjig Ameriški Slovenec, in upamo, da ste jih vsi prejeli. Nekatera društva so knjige prodala in naročili so še več knjig. Druga društva zopet niso prodali nobene knjige in sedaj uprašajujejo kaj naj stori s knjigami.

Mi apeliramo na vna društva, oziroma na društvene tajnike, kateri niso prodali knjig Ameriški Slovenec, da naj knjige obdržijo toliko časa, da se bodo razprodale.

Nam nazaj jih ni treba pošiljati, temveč jih obrzite pri društvu, da se bodo prodale kakor bodo razmere ugodne zate.

Z bratimskim pozdravom za Književno Matico, S. N. P. J. Phillip Godina, upravitelj.

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (Dec. 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vlad napakega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ciceru za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člana \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 10c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"
2857 S. Laval Ave.
CHICAGO, ILL.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

BOCCACCIO

Dasi Giovanni Boccaccio ni bil dramatik in ni veliko pisal v verzih, je bil za italijansko literaturo to, kar je bil William Shakespeare za angleško. Stevilne njegove novele, pripovedke in legende niso vzbujale velikega zanimanja samo v srednjem veku, predmet zgražanja in dolgih literarnih razprav so še v današnjih dneh. Ko so leta 1834 izšla zbrana Boccaccijska dela v sedemnajstih knjigah, je bilo šele vzbujeno pravo avtočno zanimanje za tega italijanskega nebrzdanega misleca, in takrat so ga pričeli prevajati v tuje jezike.

Boccaccio je bil rojen leta 1313 in je živel 62 let. Bil je devet let mlajši od sodobnega italijanskega pesnika Petrarke. Kje je bil rojen, še ni jasno; ne-

kateri pravijo, da je bil iz Pariza, drugi iz Florence, tretji pa iz Certalda. Boccaccio sam v nekem spisu pripoveduje, da je baje iz Certalda, kjer se je njegova mati sestal z njegovim očetom, katerega baje ni potem videla nikoli več. Družina njegove matere je v Certaldu imela malo posestvo in tam je Boccaccio preživel precej dni svojega življenja.

Boccaccio se je izsolal za duhovnika, toda kot nezakonski sin je imel veliko slonosti pri posvečenju, da je moral prositi za posebno dovoljenje. Še več slonosti pa je imel radi dejstva, ker je bil že v rani mladosti nagnjen do pesništva in do pisateljstva, kar je bilo takrat nekaj novega in ker je bilo novo, je naletel na hud odpor pri armadi duhovništva. Potoval je v Napolj in Pariz in tako dobil

nekako splošno naobrazbo, ki mu je omogočilo, da je dal toliko bogastva svojim spisom.

Ko je prišel v moška leta, se je rešil kanonskega prava, kateremu se je bil posvetil in obenem je tudi opustil pesništvo ter se lotil proze, s katero je lažje razgaljal moralno tedanjih mračnih dni. Vsekakor pa se je posluževal tudi verzov. Bil je prvi začetnik novele ali pripovednega spisa.

Najznamenitejša Boccaccijsova dela je "Dekameron", kar je zbirka sto povesti; sicer niso vse originalne, temveč nabrane iz najrazličnejših narodov in iz vseh ljudskih slojev, od kraljevskih dvorov, iz vrst redovnikov in redovnic pa do najbolj nizkotnih capinov in potepuhov. Obtožen je bil celo plagijatorstva, to je, da je jemal drugim pisateljem, toda take obtožbe so bile še vosele izrečene proti najbolj klasikom v zgodovini. Mogočen način pripovedovanja je vendar njegov in tako prist-

no originalen, da je vsaka obtožba neamiseln.

"Dekameron" je najboljša italijanska klasično delo, zbornik najlepših novel. Ustvarjen je bil leta 1353 v Napolju in Florenci. V njem so do vtip brez primere, pikantne šale, ljubavne razmere med duhovščino in nunami, fini zapleteni motivi z najglobljo psihologijo. Boccaccio je tudi najboljši naturalist v slovu, pri prost in iskren, ki opisuje samo resnično življenje in podaja ljudi take kot so. Zato pa ni čudno, če je "Dekameron" v puritanski Ameriki prepovedan. Preveden je skoro na vse jezike in tudi v slovenskega. Boccaccio je humorist in satirik, ponekod celo lasciven, ampak vse skozi umetnik. Kdor zna citati brez predodgovorja najboljšo zabavo v "Dekameronu".

Priobčenje večine Boccaccijskih del nam je nemogoče. Ker je med spisi tudi nekaj "nedolžnejših", bomo poleg današnje "Tragedije o pregrešni ljubezni" o priliki priobčili še kako Boccaccijsvo pravljico. Današnja povestica vsaj malo pokazuje, velikanstvo sposobnost Boccaccijskega pripovedovanja.

Tragedija pregrešne ljubezni

(Giovanni Boccaccio.)

"Vedeti morate torej, da sta, kakor pripovedujejo Provenčali, svojočasno živela v Provenči plemenita viteza, ki sta oba lastovala veliko gradov in podanikov; enemu je bilo ime sir Guillaume de Roussillon, drugemu pa sir Guillaume de Guardestaing; in ker sta bila oba moža izredno hrabra v vojakih, sta si bila zelo dobra prijatelja in sta običajno hodila skupaj na viteške igre, oba v enakih oklepih in oblačilih in z enakim orožjem. Dasiravna sta živela vsak v svojem gradu in jako daleč vsakega, celo vrsto milj, se je vendar pripetilo, da se je Guillaume de Guardestaing vželel prijateljstvu do Guillaume de Roussillona, čez mero zaljubljen v njegovo neizrečeno lepo ženo in tako delal na vse načine, da je lepa žena spoznala, kako strastno je v njo zaljubljen; in ker je vedela, da je zelo zaslužen vitez, mu je prišla v pomoč, da ji je dala za ljubico v tako veliki meri, da si nazadnje ni želela ničesar drugega bolj kakor njega samega in ji ni nič drugega tako prišlo kakor njegovo nagovarjanje; in tako se je zgodilo, da ji ni bilo treba posebno dolgo čakati nanj, ker on je valic razdalji prišel na oblake zopet in zopet.

Ker sta se ljubila kar naprej in sta se ljubezljivo razgovarjala manj tajno kakor bi se bilo spodobilo, se je pripetilo, da je njen soprog spoznal njuno ljubimkanje in je postal strašansko razjarjen, tako zelo, da je njegova globoka ljubezna do Guardestainga nensadoma postala smrtno sovražnost; toda on je znal to sovražnost bolj skriti kakor pa sta ljubimca znala skriti svojo ljubezno in se je končno odločil, da ga bo ubil. Ko je Roussillon imel tak naklep v mislih, so bile ravno proglašene velike viteške igre po vsem Francoskem, o čemur je Roussillon takoj obvestil Guardestainga in ga je povabil, naj pride k njemu, češ, da se bosta dogovorila, kako bosta odšla na viteške igre, če se jih udeležita; dočim je oni drugi z velikanskim veseljem odgovoril na povabilo, da bo že drugega dne z njim skupaj obedoval. Ko je Roussillon to slišal, je vedel, da se mu je ponudila prilika, da ga ubije in iz tega razloga se je zjutraj oborožil, osedlal konja in s hlapci odšel na prežo morebiti kako miljo od gradu v šumo, koder je imel mimo jahati Guardestaing.

Ze precej časa ga je čakal, ko ga je opazil prihajati neoboroženega in sta mu enako neoborožena sledila dva hlapca, kajti nihče ne bi bil slutil kaj zlega; in ko ga je videl priti bliže, je skočil izza grma proti njemu s sulico v roki in ves razjarjen in zločinski ter vpil: "Izdajalec, mrtve si!" S temi besedami je

porinil sulico v praa nekdanjega prijatelja. Ne da bi mogel le zganiti v svojo obrambo ali vsaj reči kakor besedo je Guardestaing padel s konja zaboden s sulico in je kmalu nato umrl, dočim sta njegova hlapca, ne da bi čakala in gledala, kaj se godi in kdo je napadalec, obrnila glave svojih konj in oddirjala, kolikor sta mogla hitro, v grad svojega gospodarja. Roussillon je razjahal, z nožem je razrezal prsa umorjenega in izrezal iz prsa njegovo srce, ga zavil v praporek svoje sulice in ga oddal enemu svojih hlapcev, da ga odnese. Ko je nato zapovedal, da nihče ne sme ziniti, niti besedice o tem, kar se je zgodilo, je zopet skočil na konja in se povrnil na grad.

Grajaka gospa je čula, da bo Guardestaing prišel tistega večera k njim na pojedino in z največjo nepotrpežljivostjo je čakala, kdaj bo prišel. Ko je videla, da ne pride, ji je bilo zelo hufo in vprašala je svojega soproga: "Kako je to, sir, da Guardestainga ni?" — "Žena moja," je rekel on, "dobil sem obvestilo od njega, da ga ne bo do jutri." Radi tega je bila gospa nemalo vznemirjena. Roussillon je razjahal in poklical kuharja ter mu rekel: "Vzemi to srce, ki je od divje svinje, in glej, da boš naredil iz njega dobro kosilico, najboljšo in najokusnejšo, kar moreš skuhati, in ko bom jaz sedel pri mizi, ga pošlji na mizo v zlati kozici." Kuhar je po naročilu vzel srce in porabil svojo kuharsko umetnost in pridno spretnost; fino je nasolil srce, ga nadeval z najdragocenejšimi dišavami in prinesel ter skuhal iz srca zelo okusen ragu.

Ko je prišel čas, je sir Guillaume sedel k mizi s svojo ženo, in ko so prišla jedila na mizo, je jedel zelo malo, kajti branila mu je misel na to, kar je storil. Tedaj je kuhar poslal na mizo ragu, katerega je ukazal postaviti pred gospo, sam pa se je opravičeval, da se ne počuti dobro ter je priporočal ženi, naj je vseeno. Gospa, ki ni bila posebno izbirljena, je pokusila ragu in ker se ji je zdel neverjetno dober, ga je vsega pojedla; radi česar je vitez, ko je to videl, vzkliznil: "Žena, kako ceniš to jed?" — "Okusna je, moj gospod," je odgovorila, "neizrečeno mi ugaja." — "Tako mi Bog pomagaj," je rekel Roussillon; "v resnici ti verujem in se tudi ne čudim, da ti ugaja isto mrtvo, kar ti je ugajalo živo bolj kakor bi ti smelo." Ko je gospa to čula, je postala nemirna in rekla: "Kako? Kaj si

mi dal jesti, gospod moj?" — Odgovoril je vitez: "Kar si jedla, ni bilo nič drugega kakor pravo in resnično srce sir Guillaume Guardestainga, katerega si ti, nezvesta žena kot si, tako ljubila; vedi torej zagotovo, da si pojedla njegovo srce, ki sem ga mu jaz iztrgal iz prsa s temi rokami ravno malo pred mojim povratkom."

Ni mi zdaj treba praviti, kako je bila žena nesrečna, ko je to čula o njem, katerega je ljubila bolj kot bi ga bila amela, in čez malo časa je rekla: "Storil si čin hudobnega in nizkotelega viteza, kar si ti; če sem jaz izbrala njega za gospoda moje ljubezni in se s tem pregrešila proti tebi, ne on, bi morala jaz nositi kazen. Bog obvari, da bi še kdaj kuhali jestvine iz tako plemenitega mesa kakor je bilo srce zaslužnega in uljudnega gospoda kot je bil sir Guillaume de Guardestaing!" Dvignila se je in brez vsakega obotavljanja se je vrgla skozi okno brezdanje globoko pod skalovje gradu, kjer se je ne samo ubila, ampak tudi razletela na kose.

Ko je sir Guillaume to videl, je bil do smrti preplašen in sam sebi se je zdel velik zločinec; zbal se je svojih lastnih podložitv kot grof provenčalski, dal je osedlati konja in je takoj odjahal neznankam. Zjutraj je bilo že znano po vsej deželi, kaj se je zgodilo, na kar so obe telesni med največjim žalovanjem in tugovanjem pobrali Guardestaingovi ljudje in služabniki gospe Roussillonove in ju polo-

žili v isto grobnico v kapeli Guardestaingovega gradu; na grobnico pa so zapisali, kdo sta bila ona dva, ki sta notri zakopana, in pa način, kako sta umrla.

POZOR SLOVENKE!

Vdovec star 47 let se želi seznaniti s Slovenko v starosti 40 let ali več. Jaz imam štiri otroke od katerih najmlajši bo star 11 let. Imam svojo hišo, dosti pridelka in tudi stalno delo. Na zahtevo pošljem svojo sliko, isto bi želel tudi od ženske, ki se oglasila. Ako bi jo pa ne veselila možnost, jo sprejemem tudi službo, ker mi je gospodinja zelo potrebno. Vsa pisma naj se pošljejo na naslov: Vdovec, e. Prosveda, 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

KLUBASE KRANJSKE KLOBASE

Zopet razpoložljivi po vsi Ameriki izvrstni klobase, kakor je še tisoče rojakom znano, da so bile moje klobase izvrstne vsako leto, in letos pa bodo še boljše. Denar se vrne onim, ki niso zadovoljni. Uljudno se pripravim na starim in novim odjemalcem da bilo naročil. Cena štirifunt. Poštne ni vštete. Denar pošljite v naročnem ali pa vam pošljem na C. O. D.

Slovenski traveci bodeta rojakom malo ustrezni, ako bodete imeli nake klobase v naročju. Pišite po ceno. Vsa pisma in naročila pišite na:

JOSEPH LASKOVAR

610-14th Street, Racine, Wis.

Agitirajte za "Posveto!"

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

- AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00
- Slovensko-Angliška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00
- Zakon Biogenesije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50
- Pater Malaventura—V Kabareta—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaj rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami...\$1.50
- Zajedaki—resnična povest in prava ilustracija dolejškega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75
- Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00
- Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo...50c
- "Hrbitenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo...25c

Pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNISKO DELO PRVE VESTI

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2857-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

J. S. Mackay:

RIM

Poslovenil V. M. Zalar.

Predor za predorom. Hišice železnih čuvajev so prilepljene na skalah. Semtertja je tudi kar cela yas tako obešena. Včasih se po kaže cesta, kameniti mostiči ji pomagajo preko prepado, predori jo vodijo okoli skal in ograja varuje tiste, ki hodijo po nji.

Vožnja po pokrajini, kjer je razgled zaprt, se zdi, kakor bi trajala celo večnost.

Vendar! Gorska masa za nami, spoznava rečico Reno, ki ji čista voda veselo skaklja po skalinah.

Vlak zapelje v zeleno ravnino polno dreves, okoli katerih se vije trta. In že se pojavljajo bolognaki stolpi.

Bologna.

Sediva v kolodvorski restavraciji. Zunaj mrgole ljudje, vpilje vratar, lokomotive pliskajo, in postajenačelnik, ki se odmerjeno ispreha po peronu, švigne v določenih pavzah mimo vrat.

V desetih minutah se razideva, Sofija Petrovna — pravim.

Sklonila je glavo in molčl. Nenadoma zmaje z njo, kakor bi se predramila iz misli:

— Ali se spominjate pesmi Kajn lorda Byrona? —

— Dobro. —

— Ali veste, kako je peljal Lucifer Kajna po razvalinah minulih svetov in mu pokazal minljivost vseh pozemskih stvari? —

— In Kajn se je vrnil in je šel in je ubil Abila! — grozim Sofiji Petrovni.

— Ne vem, ne vem, — zmajuje žalostno z glavo. — Nekako potrlo me je vse to. Slutim, da sem mnogo izgubila, in ne vem še, kaj sem pridobila... Toda: tako razdiranje in uničevanje obstoječih razmer izvršuje zgodovina vendarle tudi samo z ljudmi, ali ne?

— Gotovo, Sofija Petrovna. —

— In če je torej človek slučajno orodje v njenih rokah? —

— Ravno ta-le logika je moje zavetišče, Sofija Petrovna, kadar se hočem izmotati iz labirinta determinističnega fatalizma. —

— H Kropotkinu pojdem, to je moder starec... —

— Modena, Reggio, Parma, Piacenza, — kriči bolestno vratar. —

— Sofija Petrovna, vaš vlak —

— Grevna vem. Pognala se je v voz in mi daje roko: — Merci za vse. Do svidenja! —

— A rivederci, Sofija Petrovna! Adio! Adio!

Vlak odhaja. Maha mi od okna z robcem. Torej tudi to je finito... Ubogo dekle, naj ti Usoda privoščl eno: najti si kmalu smisel življenja. Kakoršenkoli, ampak smisel. In jaz vem, dokler se bom spominjal onega edinega mesta na svetu, se bom spominjal tudi tebe, ki te je privel k meni slučaj kakor odtrgan list, in ki zdaj izginjaš bog vedi, kam, in bog vedi, za čim. Tvojih modrih oči se bom spominjal, tvojega molčanja, tvojih besed, vsega. In z drhtenjem in bojaznijo bom bral vesti iz svete Rusije in iskal vedno to, česar ne bom želel najti, znamenje življenja o tebi, tvoje ime v zvezi s kakim strahovitim dogodkom, s kako dinamično bombo... Nič mi nisi bila, le slučajna senca, le izredna poslušalka mojih ekstat, mojih vzdihov, kakor se spominjam malo ljudi v svojem življenju...

— Il treno per Ferrara, Rovigo, Padua, Venezia! — kliče iznova vratar.

Moj vlak...

Vlak bobni in leti... Žalostno, žalostno je...

Človek vidi, da je september. Kje je tisto kakor plavica modro nebo? Tisti zlati zrak? Tista krasna svetloba?

Tako mi je, kakor da sem se naenkrat za deset let postaral...

Neka pokrajina leti zunaj mimo okna na-

gloma nazaj, nekakšna mesta puščamo za sabo, čez neke reke se vozimo — pa kaj z vsem tem? — Kaj mi je tega mar? —

Oči se nehoti zapirajo, ne da bi človek spal, ampak da bi bil sam, sam v temi. Brez te pokrajine, brez te medle septemberake svetlobe, brez vsega. Sam ni sam. Ali si je mogoče predstaviti, da sedim na Capitoliu pri kipu Marca Aurelija? In da stojim na Foru? In da hodim po Palatinu? Mogoče, mogoče... Toda tesnoba je v tej predstavi...

To je polsen. Vlak bobni, ališim ga. Ljudje v kupeju govorijo, vem to. Vendar mene ni tukaj...

Benetke.

— Facchino! —

Facchino mi nese kovček k vaporettu, malemu parničku, vodnemu omnibusu umirajočega mesta. Kako neprijetno in žalostno je na tem Canal Grande, ko aveti solnce tako medlo, kakor danes! Ta temna voda, te odrpane palače v nji, to neizogibno umiranje vsega — ne, Benetke, moraj videti le v solnčnem svitu.

In nikdar se ti mogoče ne mudi iz njih tako, in nikdar mogoče nimajo tako malo zanimivosti zate, nego če se jih dotakneš na potu nazaj...

Na "Wurmbrandu" sem. Odide ob štirih, ob osmih smo v Trstu. Gledam doždovo palačo, nabrežje, gondole, ki se prepeljavajo sem ter tja, druge ladje, ki počivajo v pristanišču — žalostno je tu, vse žalostno.

In zdaj se je pripeljala na stari ogoljeni gondoli posebna družba k našemu parničku: dve ženski in trije fantje, vsi ogoljeni, kakor ta njih ladjice, eden fantov je začel brenkati na mandolino in kvartet glasov poje.

Benetke... Ta ogoljena gondola, ti pevci in njih petje — ni ga primernejšega simbola vsega tega tragičnega mesta. In pojo pesem Santa Lucia.

Na ladji ploskanje. Pevci nadaljujejo:

O dolce Napoli

o suol beato!

Dove sorridere

volle il creato.

Tu sei l'impero

dell'armonia:

Santa Lucia, Santa Lucia!

Kjer je kak pesnik pel o Benetkah, je trdil, da gondolierji pojo. Res, pojo... Eden izmed fantov leze kakor mačka po boku našega parnika. Od rebra k rebri, človek bi mislil, da mora pasti v vodo — ne pade. Prekobalil se je čez palubo, snel klobuk in zbira, kar kdo da...

Štiri ura. Odhajamo...

Zbogom, Italija!...

Kako je rekla Sofija Petrovna? Da, tudi meni je tako, kakor tistemu Kajnu, ko ga je bil popeljal Lucifer po razvalinah minulih svetov... Ko mu je pokazal minljivost vseh zemeljskih stvari... Toda nove oblike rasejo na podrtinah starih ured, in stare izginjajo le zato, da napravijo prostora življenju drugih stvari in misli.

In ali je to napredek? Po antiki krščanstvo? In po krščanstvu — kaj bo? Kdo more trditi, da je princip zgodovine napredek? Ne, le gibanje, le življenje, le sukajoča se spirala! Tu ni geslo "napredek", temveč "naprej"! Življenje rodi smrt in smrt življenje. Torej: Avanti, avanti!

In človek? Ali je igrača ali vodnik usode in dogodkov?

Caesar, Augustus, Krist, Pavel iz Taree, Marc Aurel, Diocletian, Julian, Konstantin, Karol Veliki, Gregor VII., Innocenc III., Julij II., Karol V., Hus, Luther, Napoleon in tudi Pij IX.?

Večna uganka in omotica iz vsega tega človeku nad lastnim efemernim jaz...

Benetke se nizejo in nizejo. Le še njih stolpi in prvo nadstropje doždove palače moli iznad gladine voda.

Sicer pa razumeti harmonijo življenja in smrti, stati na svojem mestu in biti zvest sebi — tudi to je smisel življenja...

(KONEC.)